

የኢንቨስትመንት ድጋፍ – ከአዋጅ ቁጥር 985/2016 የተወሰዱ ተዛማጅ ይዘቶች

Investment Support – Relevant Provisions of the Cooperative Societies Proclamation No. 985/2016
(Federal Negarit Gazette No. 7, 23 December 2016)

ይህ ሰነድ የኅብረት ሥራ ማኅበራት አዋጅ ቁጥር 985/2016ን መሠረት በማድረግ ከ«ኢንቨስትመንት» አገልግሎት (የማኅበራት ካፒታል አሰባሰብ፣ ኢንቨስትመንትና እሴት መጨመር) ጋር የሚዛመዱ አንቀጾችን በአማርኛ ማጠቃለያ መልክ ያቀርባል። ማጠቃለያዎቹ የይዘት ትርጉም እንጂ የአዋጁ ቃል በቃል ጥቅስ አይደሉም፤ ለሕጋዊ አገልግሎት የአዋጁን ኦሪጅናል ቅጂ ይመልከቱ።

1. ትርጓሜና ዓላማዎች

አንቀጽ 2(19) «ካፒታል» ማለት ዕዳ ከተቀነሰ በኋላ የማኅበሩ የተጠራቀመ ሀብት መጠን ሲሆን፣ የአባላት ዕጣ፣ የመጠባበቂያ ሂሳብ፣ ስጦታ፣ ውርስ፣ በመተዳደሪያ ደንብ የተወሰኑ ገንዘቦችና ኢንቨስትመንቶችን ይጨምራል።

አንቀጽ 4(7) ለአባላት ብድር መስጠትና ኢንቨስትመንትን ማስፋፋት ከማኅበራት ዓላማዎች አንዱ ነው።

አንቀጽ 4(5) ቴክኒካዊ ዕውቀት ወደ ተግባር የሚለወጥባቸውን ሁኔታዎች ማስፋትና ሥራ ፈጣሪነትን ማበረታታት።

2. የካፒታል አሰባሰብና ዕጣ (አንቀጽ 22፣ 27)

አንቀጽ 22(1) መሠረታዊ ማኅበር በዕቅዱና በአዋጭነት ጥናቱ መሠረት ቢያንስ የአንድ ዓመት የሥራ ወጪውን የሚሸፍን መነሻ ካፒታል ይዞ ይመሠረታል።

አንቀጽ 22(2)፣ 22(3) ዩኒየን ቢያንስ 25%፣ ፌዴሬሽን ቢያንስ 30% መነሻ ካፒታል ከአባላት በጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ በመሰብሰብ ይመሠረታል።

አንቀጽ 27(1) ማኅበሩ በጠቅላላ ጉባኤ ውሳኔ መሠረት እኩል ዋጋ ያላቸው ዕጣዎችን በመሸጥ ሥራውን ለመጀመር የሚያስፈልገውን ካፒታል ያገኛል።

አንቀጽ 27(2) ማኅበሩ ሲመሠረት ከተወሰነው የዕጣ መጠን ቢያንስ አንድ አምስተኛው ይሰበሰባል፤ ቀሪው በአራት ዓመት ውስጥ ለአባላት ይሸጣል።

አንቀጽ 27(3)፣ 27(4) ተጨማሪ ካፒታል ሲያስፈልግ ጠቅላላ ጉባኤ ተጨማሪ ዕጣ እንዲሸጥ ሊወስን ይችላል። ዕጣ በጥሬ ገንዘብ ወይም በዓይነት ሊከፈል ይችላል፤ በዓይነት የሚከፈል ዕጣ በመተዳደሪያ ደንብ ይወሰናል።

አንቀጽ 27(5)፣ 27(6) የመሠረታዊ ማኅበር አባል ከተሸጠው ዕጣ ከ10% በላይ፣ የዩኒየን ወይም የፌዴሬሽን አባል ከ50% በላይ መያዝ አይችልም።

አንቀጽ 45(3) ከትርፍ ድርሻ የተቀበሉ አባላት ተጨማሪ ዕጣ መግዛት ይችላሉ።

3. ትርፍ፣ መጠባበቂያና ፈንድ (አንቀጽ 44–46)

አንቀጽ 44 የማኅበሩ ሀብትና ፈንድ ከአንቀጽ 45 እና 59 ውጭ ለአባላት ወይም ለሌላ አካል አይከፋፈልም።

አንቀጽ 45(1)	ከተጣራ ትርፍ 30% ለመጠባበቂያ ሂሳብ ይቀነሳል፤ ይህም መጠባበቂያ ከማኅበሩ ካፒታል 30% እስኪደርስ ይቀጥላል፤ በማኅበሩ የቁጠባ ሂሳብ ውስጥም ይቀመጣል።
አንቀጽ 45(2)	ቀሪው 70% ትርፍ እንዴት እንደሚከፋፈል ጠቅላላ ጉባኤ ይወስናል፤ ከዚህ ትርፍ ለትምህርት፣ ለሥልጠና፣ ለማበረታቻ ወይም ለማኅበራዊ አገልግሎት እዲት ፈንድ ሊመድብ ይችላል።
አንቀጽ 46	ማኅበራት የአዲት፣ የሕግ አገልግሎት፣ የአቅም ግንባታ፣ የጥናትና ምርምር፣ የማስተዋወቅና የመሳሰሉ ወጪዎችን በራሳቸው አቅም ለመሸፈን ቀስ በቀስ «የኅብረት ሥራ ማኅበራት ፈንድ» ሊያቋቁሙ ይችላሉ። አመሠራረቱና የገንዘብ ምንጩ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ይወሰናል።

4. ብድር፣ ዋስትና እና የውጭ ገንዘብ (አንቀጽ 5፣ 47–49)

አንቀጽ 5(4)	ማኅበራት ከሌሎች ድርጅቶች (መንግሥትን ጨምሮ) ጋር ስምምነት ሲገቡ ወይም ከውጭ ምንጭ ካፒታል ሲያሰባስቡ፣ የአባላት ዴሞክራሲያዊ ቁጥጥርና የማኅበሩ ነፃነት በሚጠበቅ መንገድ መሆን አለበት።
አንቀጽ 47	ማኅበሩ ከአባላቱ ወይም ከሌሎች ድርጅቶች ብድር መቀበል የሚችለው በመተዳደሪያ ደንቡ በተወሰነው መጠንና ሁኔታ ብቻ ነው።
አንቀጽ 48(1)፣ 48(2)	ማኅበር ብድር መስጠት የሚችለው ለአባላቱ ወይም በአዋጁ መሠረት ለተቋቋመ ሌላ ማኅበር ብቻ ነው፤ የወለድ መጠን በጠቅላላ ጉባኤ ልዩ ውሳኔ መሠረት በመተዳደሪያ ደንብ ይወሰናል።
አንቀጽ 48(3)፣ 48(4)	የብድር መጠንና ሁኔታ በመተዳደሪያ ደንብ ይወሰናል፤ ዓመታዊ የብድር መጠን በጠቅላላ ጉባኤ ተወስኖ በማኅበሩ ዓመታዊ ዕቅድ ውስጥ መካተት አለበት።
አንቀጽ 49	ማኅበሩ ለሚሰጠው ብድር የሚጠይቀውን የዋስትና ዓይነትና አማራጮች በመተዳደሪያ ደንቡ ወስኖ መጠቀም ይችላል።

5. እሴት መጨመርና የንግድ ሥራ (አንቀጽ 10፣ 21)

አንቀጽ 21 – መሠረታዊ ማኅበር	የአባላትን ምርት ሰብስቦ እሴት በመጨመር ለዩኒየን ወይም ለፌዴሬሽን ያቀርባል፤ ወይም የተሻለ ገበያ በመፈለግ ይሸጣል፤ እንዲሁም የአባላትን ችግር የሚፈቱ ፕሮጀክቶችን ይነድፋል።
አንቀጽ 21 – ዩኒየን	የአባላትን ምርት እሴት ይጨምራል፤ የመጋዘን አገልግሎትና የገበያ ትስስር ያመቻቻል።
አንቀጽ 21 – ፌዴሬሽን	እሴት የሚጨምሩ የተለያዩ ኢንዱስትሪዎችን ያቋቁማል ወይም አባላቱ እንዲያቋቁሙ ያበቃል፤ በአገር አቀፍና ዓለም አቀፍ የጅምላ ግብይት ይሳተፋል።
አንቀጽ 10(7)	በሕጋዊ መንገድ የተመዘገበ ማኅበር በመተዳደሪያ ደንቡ በተመለከቱት ዓላማዎችና ተግባራት መሠረት ተጨማሪ የንግድ ፈቃድ ሳያስፈልገው የንግድ ሥራ ሊያከናውን ይችላል።

6. የመንግሥት ድጋፍና ማበረታቻ (አንቀጽ 43)

አንቀጽ 43(1)	በኢንቨስትመንት ሕጎችና በሌሎች ሕጎች የተፈቀዱ ማበረታቻዎች ሳይነኩ፣ በአዋጁ መሠረት የተደራጀና የተመዘገበ ማኅበር ከዚህ በታች ያሉትን ድጋፎችና ማበረታቻዎች የማግኘት መብት አለው።
------------	--

አንቀጽ 43(1)(ሀ)	ከገቢ ግብር ነፃ መሆን፤ ነገር ግን አባላት ከተሳተፉ ከሚያገኙት ትርፍ ድርሻና ከዕጣቸው በሚመለከተው የገቢ ግብር ሕግ መሠረት ግብር ይከፍላሉ።
አንቀጽ 43(1)(ለ)	ሥራውን ለማከናወን ወይም አገልግሎቱን ለመስጠት ከክልል በምደባ መሬት ማግኘት።
አንቀጽ 43(1)(ሐ)፣ (መ)	ከብሔራዊ የኅብረት ሥራ ሥልጠና ተቋም የአቅም ግንባታ ሥልጠና ማግኘት፤ ሥልጣን ባለው አካል በሚወጣ መመሪያ መሠረት ከፌዴራል ወይም ከክልል መንግሥት ሌላ ድጋፍ ማግኘት።
አንቀጽ 43(2)	መሠረታዊ ማኅበር ከኅብረቱ ጋር በተያያዘ በፍርድ ቤት ለሚታይ ክርክር ከሚከፈል የፍርድ ቤት ክፍያ ነፃ ነው።

7. ቁጥጥር፣ ሉዲትና የሥልጣን ያለው አካል ሚና

አንቀጽ 36–37	ቢያንስ ሦስት አባላት ያሉት የቁጥጥር ኮሚቴ የማኅበሩ ገንዘብና ንብረት በትክክል ሥራ ላይ መዋሉን ይቆጣጠራል።
አንቀጽ 50	ሥልጣን ያለው አካል የማንኛውንም ማኅበር ሂሳብ ቢያንስ በዓመት አንድ ጊዜ ሉዲት ያደርጋል ወይም ያስደርጋል።
አንቀጽ 54	በሉዲት ወይም በኢንቨስትመንት የማኅበሩ ገንዘብ ያላግባብ መወሰዱ ከተገኘ ሪፖርት ይቀርባል፤ ተጠያቂው ገንዘቡን እንዲመልስ ይጠየቃል፤ ካልመለሰ ክስ ሊመሠረት ይችላል።
አንቀጽ 70(2)፣ 70(4)፣ 70(5)	ሥልጣን ያለው አካል አንድ ወጥ የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት ይዘረጋል፤ ኢንቨስትመንት፣ ሉዲትና የሕግ አገልግሎት ይሰጣል፤ የማኅበራትን የብቃት ደረጃ ይገመግማል።
አንቀጽ 70(6)፣ 70(7)	የማኅበራትንና የባለሙያዎቻቸውን አቅም ይገነባል፤ ሙያዊ የምርት ግብይት ድጋፍ ይሰጣል።

8. ማስታወሻ

ከአገልግሎት መግለጫው ጋር ያለ ግንኙነት፦ «የአዋጭነት ጥናት» – አንቀጽ 22 (መነሻ ካፒታል በዕቅድና በአዋጭነት ጥናት ላይ የተመሠረተ ይሆናል)፤ «የመሬት ሂደት» – አንቀጽ 43(1)(ለ)፤ «ሕግ አገልግሎትና ምክር» – አንቀጽ 70(4)፣ 70(6)፤ «ትርፋማ ኢንቨስትመንትና እሴት መጨመር» – አንቀጽ 21፣ 4(7)። «የጋራ ሽርክና ፕሮጀክቶች» በአዋጁ በተለየ አንቀጽ በግልጽ አልተመለከቱም፤ በአንቀጽ 5(4) የውጭ ምንጭ ካፒታልና ስምምነት መርህ ብቻ ይነካሉ።

አዋጁ «ኢንቨስትመንት»ን እንደ ራሱን የቻለ አገልግሎት በአንድ አንቀጽ አያስቀምጥም፤ ከላይ የቀረቡት አንቀጾች ከካፒታል፣ ከዕጣ፣ ከትርፍ፣ ከብድር፣ ከእሴት መጨመርና ከመንግሥት ማበረታቻ ጋር የተያያዙ ናቸው። የኢንቨስትመንት ፈቃድ፣ የፕሮጀክት ማጽደቅና የገንዘብ ድጋፍ ዝርዝር አፈጻጸም በኢንቨስትመንት ሕጎች፣ በኢጀንሲው መመሪያዎችና በማኅበራት መተዳደሪያ ደንብ ይወሰናል፤ እነዚህ ሰነዶች በዚህ ሥራ ውስጥ አልተነበቡም።

ማስታወሻ፦ የአንቀጽ ማጣቀሻዎች ከአዋጁ የአንግሊዝኛ ቅጂ የተወሰዱ ሲሆኑ፣ ከመጠቀም በፊት ከአረጅናል ቅጂ ጋር በራስዎ ያረጋግጡ። ሌላ ቅጂ፦ https://www.metaappz.com/References/ethiopian_laws/federal/pr_985_2016/en/pdf